

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 329

Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju Gospodarka – etyka – środowisko

Redaktorzy naukowci
Danuta Dziawgo, Grażyna Borys

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-448-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Informacje o środowisku w systemie rachunkowości	11
Anna Balicka: Sprawozdawczość środowiskowa w branży motoryzacyjnej..	19
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu w procesie zarządzania wartością firmy	28
Melania Bąk: Odpowiedzialność społeczna jako determinanta tworzenia zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa	36
Ewa Chojnacka: Raportowanie danych w obszarach środowiskowym i społecznym w publicznych spółkach sektora energetycznego.....	45
Ewa Chojnacka: Sprawozdanie z działalności jako dokument służący raportowaniu danych ESG	54
Anna Doś, Joanna Błach: Rola przedsiębiorstwa w makrosystemie społeczeństwo – gospodarka – środowisko w świetle analizy raportów rocznych na przykładzie wybranych spółek sektora paliwowego.....	62
Justyna Dyduch: Analiza kosztów transakcyjnych instrumentów ochrony środowiska w wybranym przedsiębiorstwie.....	73
Renata Dyląg, Ewelina Puchalska: Wytyczne GRI w praktyce raportowania społecznego w Polsce	82
Paweł Dziekański: Koncepcja wskaźnika syntetycznego dla oceny sytuacji finansowej powiatów	98
Tomasz Gabrusewicz: Zdolność systemu rachunkowości w zakresie zaspokojenia potrzeb informacyjnych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju	109
Beata Gostomczyk: Ewidencja kosztów ekologicznych w układzie rodzajowym i funkcjonalnym.....	118
Piotr Gut: Solidarna odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe w podatku VAT w warunkach polskich na tle rozwiązań europejskich.....	127
Ewa Hellich: Etyczny wymiar rachunkowości.....	136
Aldona Kamela-Sowińska: Finansyzacja gospodarki wyzwaniem dla rachunkowości	145
Elżbieta Klamut: Koszty ochrony środowiska a gospodarstwa rolne	152
Joanna Kogut: Etyka w rachunkowości a jakość sprawozdań finansowych ..	161
Tomasz Kondraszuk: Cel i zadania rachunkowości rolniczej w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarstw wiejskich	172
Robert Kowalak: Kluczowe mierniki dokonań w zakładach gospodarowania odpadami.....	180

Joanna Krasodomska: Rachunkowość społeczna – perspektywa światowa i krajowa	191
Karolina Kwiecińska: Relacje inwestorskie i raportowanie kapitału intelektualnego.....	198
Magdalena Ligus: Zrównoważony rozwój systemu elektroenergetycznego Polski – analiza opłacalności i możliwości rozwoju energetyki odnawialnej	206
Adam Lulek: Znaczenie informacji środowiskowych pochodzących ze sprawozdawczości spółek paliwowych dla inwestorów giełdowych.....	215
Marta Mazurowska: Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju	225
Anna Nowak: Problemy pomiaru społecznej odpowiedzialności biznesu	232
Edward Nowak: Zakres ujawnień informacji w sprawozdaniu z działalności	241
Ewa Spigarska: Różnorodność metod ustalania opłaty za odpady i zasad segregacji odpadów na przykładzie miast wojewódzkich jako jeden z problemów systemu gospodarowania odpadami	250
Arleta Szadziewska: Prezentowanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności w sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstw.....	261
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z interesariuszami	271
Piotr Szczypa: Współczesne wyzwania rachunkowości przedsiębiorstw w gospodarce zrównoważonego rozwoju.....	282
Aldona Uziębło: Stosunek do standardów etycznych w biznesie w opiniach pracowników księgowości trójmiejskich przedsiębiorstw	291
Anna Wildowicz-Giegiel: Wyzwania przed sprawozdawczością finansową związane z raportowaniem o kapitale intelektualnym i społecznej odpowiedzialności	300
Jolanta Wiśniewska: Etyka w rachunkowości jako niezbędny element zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.....	308
Aleksander Zawadzki: Standardy sprawozdawczości w zakresie środków unijnych w polskich spółkach notowanych na NewConnect	317
Joanna Zuchewicz: Sprawozdawczość jednostki społecznie odpowiedzialnej za swoje dokonania.....	326
Beata Zyznarska-Dworczak: Znaczenie zarządczej rachunkowości odpowiedzialności społecznej w przedsiębiorstwie	334

Summaries

Joanna Antczak: Information on environment in the accounting system.....	18
Anna Balicka: Environmental reporting in the automotive industry	27
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Concept of corporate social responsibility in the process of value based management	35

Melania Bąk: CSR as the determinant for creating non-material resources of an enterprise.....	44
Ewa Chojnacka: Reporting environment and social data in public companies in energy sector	53
Ewa Chojnacka: Report of the management board on operations as a document used to report ESG data	61
Anna Doś, Joanna Błach: The role of enterprise in macrosystem society – economy – environment in the light of the annual reports content analysis case study of selected Polish companies	72
Justyna Dyduch: Analysis of transaction costs of environmental protection instruments in a selected firm	81
Renata Dyląg, Ewelina Puchalska: GRI guidelines in the practice of social reporting in Poland	97
Paweł Dziekański: Concept of synthetic indicator for the assessment of financial situation of poviats	108
Tomasz Gabrusewicz: The ability of the accounting system to satisfy information needs in the concept of sustainable development.....	117
Beata Gostomczyk: Environmental costs register by their type and functionality	126
Piotr Gut: Joint and several responsibility for VAT liabilities in Poland in comparison with European solutions to that extent.....	135
Ewa Hellich: Ethical dimension of accounting.....	144
Aldona Kamela-Sowińska: Financilisation of economy as challenge for accounting	151
Elżbieta Klamut: Costs of environment protection vs. farms.....	160
Joanna Kogut: Accounting ethics vs. financial reporting quality	171
Tomasz Kondraszuk: Tasks and objectives of accounting in the process of agricultural sustainable development of rural households	179
Robert Kowalak: Key performance indicators for the waste disposal plants.	190
Joanna Krasodomska: Social accounting – the international and national perspective	197
Karolina Kwiecińska: Investor relations and intellectual capital reporting ...	205
Magdalena Ligus: Sustainable development of Polish power system – the analysis of effectiveness and the possibility of development of renewable energy sector.....	214
Adam Lulek: Significance of environmental information coming from reporting of fuel corporations for stock exchange investors.....	224
Marta Mazurowska: Accounting for sustainable development	231
Anna Nowak: Issues of measurement of corporate social responsibility	240
Edward Nowak: Scope of disclosing information in annual activity reports..	249
Ewa Spigarska: The diversity of methods for establishing fees for wastes and waste segregation rules on the example of voivodeship cities as one of the waste management problems.....	260

Arleta Szadziewska: Presenting social responsibility information in corporate external reports	270
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Integrated report on socially responsible companies as a tool of communication with users.....	281
Piotr Szczypa: Modern challenges in the accounting of companies in sustainable development economy	290
Aldona Uziębło: An attitude to ethical standards in business in the opinions of employees of accounting department of tricity enterprises.....	299
Anna Wildowicz-Giegiel: Challenges of financial reporting associated with reporting the intellectual capital and the social responsibility of enterprise.....	307
Jolanta Wiśniewska: Ethics in accounting as an essential element of sustainable development of the enterprise and security of business transactions .	316
Aleksander Zawadzki: Standards of EU funds reporting in Polish companies listed on the NewConnect market.....	325
Joanna Zuchewicz: CSR in reporting entity's performance	333
Beata Zyznarska-Dworczak: The essence of managerial social responsibility accounting.....	341

Adam Lulek

Uniwersytet Szczeciński

ZNACZENIE INFORMACJI ŚRODOWISKOWYCH POCHODZĄCYCH ZE SPRAWOZDAWCZOŚCI SPÓŁEK PALIWOWYCH DLA INWESTORÓW GIEŁDOWYCH

Streszczenie: Informacje środowiskowe prezentowane w sprawozdaniach spółek paliwowych nie są wystarczające dla inwestorów giełdowych. Celem artykułu jest wykazanie, że informacje środowiskowe mają znaczenie dla decyzji inwestycyjnych inwestorów giełdowych. Jakościowo użyteczne informacje środowiskowe są potrzebne inwestorom giełdowym do podjęcia odpowiednich decyzji. Będzie to możliwe, gdy spółki paliwowe zaczną publikować bardziej obszernie informacje dotyczące oddziaływania na środowisko naturalne i ryzyka z tym związanego (np. w dodatkowych raportach lub komunikatach). Dzięki temu inwestorzy będą mogli podejmować trafniejsze decyzje na giełdzie papierów wartościowych.

Słowa kluczowe: sprawozdania, informacje środowiskowe, inwestorzy giełdowi.

DOI: 10.15611/pn.2014.329.23

1. Wstęp

Odbiorcy sprawozdań, a w szczególności inwestorzy giełdowi, korzystają z nich w celu podejmowania decyzji inwestycyjnych. Sprawozdania te zawierają informacje dotyczące przeszłej i bieżącej działalności spółki i są podstawą uzyskiwania informacji na temat jednostki gospodarczej. Jednym z zawartych w nich rodzajów informacji są informacje środowiskowe dotyczące oddziaływania przedsiębiorstwa na środowisko naturalne. Szczególne znaczenie informacje te mają w spółkach paliwowych, które bardziej zagrażają swoją działalnością środowisku aniżeli np. spółki telekomunikacyjne czy informatyczne.

Celem artykułu jest wykazanie, że informacje dotyczące środowiska naturalnego publikowane w sprawozdawczości spółek paliwowych mają duże znaczenie dla inwestorów giełdowych. Opublikowanie takich informacji wpływa na ich decyzje inwestycyjne. Ma to przełożenie na wahania kursów akcji poprzez kupno lub sprzedaż akcji przez inwestorów giełdowych.

2. Metodyka badań i przebieg procesu badawczego

W trakcie pisania artykułu zostały wykorzystane metody indukcji, dedukcji, analizy opisowej, a także obserwacja uczestnicząca (analiza kursu spółki BP). Proces badawczy polegał na zidentyfikowaniu problemu badawczego, którym jest niespełnienie oczekiwań inwestorów giełdowych dotyczących publikacji informacji środowiskowych w sprawozdaniach spółek paliwowych. Informacje te są dla inwestorów giełdowych niewystarczające. Następny etap badań polegał na ustosunkowaniu się do problemu poprzez analizę informacji środowiskowych zawartych w sprawozdaniach spółek paliwowych. Ponadto został przeanalizowany jako przykład kurs akcji spółki BP. Na tej podstawie zostały wyciągnięte wnioski.

3. Informacje środowiskowe w sprawozdawczości

Rozważania na temat informacji środowiskowych w sprawozdawczości należy rozpocząć od pojęcia sprawozdawczość, które jest dla przedsiębiorstwa systemem obejmującym ogół sprawozdań sporządzanych przez jednostkę. Często określana jako „język biznesu” pełni w gospodarce ważną funkcję [Chłapek 2010, s. 106]. Jednostki zainteresowane działalnością przedsiębiorstwa potrzebują różnego rodzaju informacji do podjęcia odpowiednich decyzji [Czaja-Cieszyńska 2013, s. 43]. Sprawozdania finansowe sporządzane przez przedsiębiorstwa są jednym z głównych źródeł tych informacji. Umożliwiają one ocenę tego, co się wydarzyło w przeszłości [Nowak 2005, s. 13]. Mimo licznych niedoskonałości ze sprawozdań korzysta wielu odbiorców, w tym inwestorzy giełdowi.

Informacje prezentowane przez sprawozdania nie zaspokajają potrzeb informacyjnych inwestorów. „Ich wymagania są bowiem coraz większe i coraz bardziej różnorodne zarówno w stosunku do zakresu ujawnianych informacji, jak i formy ich prezentacji” [Czaja-Cieszyńska 2012, s. 65]. Domagają się oni dodatkowego opisu tych danych, który zawarty jest np. w sprawozdaniu z działalności jednostki. Dotyczy to przede wszystkim spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW). Wśród danych, których inwestorzy mogą się szczególnie domagać, znajdują się informacje środowiskowe, czyli takie, które dotyczą oddziaływania spółek na środowisko naturalne¹. Są one publikowane w sprawozdaniach spółek giełdowych.

Niestety nie wszystkie spółki uwypuklają informacje środowiskowe w swoich sprawozdaniach. Jest to jednak bardzo istotne, szczególnie w tych spółkach, które silnie oddziałują na środowisko naturalne. Tymi przedsiębiorstwami są spółki paliwowe skupione na GPW w indeksie WIG Paliwa².

¹ W związku z ich działalnością operacyjną.

² Jest to indeks sektorowy, w skład którego wchodzi spółki uczestniczące w indeksie WIG i jednocześnie zakwalifikowane do sektora „przemysł paliwowy”. Spółki te to PKN ORLEN, PGNIG, LOTOS, MOL, SERINUS, DUON, PETROLIN, EXILLON.

Większość spółek paliwowych publikuje w sprawozdaniach z działalności wyczerpujące informacje środowiskowe. Jednak ilość i jakość informacji dotyczących ryzyka działalności spółek paliwowych związanych z ryzykiem środowiskowym jest niewystarczająca, a ma duży wpływ na decyzje podejmowane przez inwestorów giełdowych poprzez kupno lub sprzedaż akcji (tab. 1).

Tabela 1. Ryzyko dla inwestorów związane z informacjami środowiskowymi publikowanymi przez spółki giełdowe w raportach okresowych

Spółka	Rodzaj sprawozdania	Informacje środowiskowe	Ryzyko środowiskowe funkcjonowania spółek, istotne dla inwestorów giełdowych
1	2	3	4
PKNORLEN	Sprawozdanie z działalności PKN ORLEN za rok 2012	<ul style="list-style-type: none"> – bieżące analizy zmian wymagań prawnych dotyczących ochrony środowiska, – szczegółowe analizy przepisów Rozporządzenia Komisji Unii Europejskiej w sprawie monitorowania i raportowania emisji gazów cieplarnianych zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE, – prowadzony szczegółowy monitoring ścieków i wód gruntowych dla wszystkich obiektów magazynowych i dystrybucyjnych, – zwiększanie świadomości „ekologicznej” pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> – ryzyko związane z wprowadzeniem biopaliw, – ryzyko związane z emisją dwutlenku węgla
PGNiG	Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PGNiG za rok 2011	<ul style="list-style-type: none"> – likwidacja wyeksploatowanych odwiertów, – handel uprawnieniami do emisji dwutlenku węgla, – oszacowanie emisji metanu w celu obniżenia kosztów opłat środowiskowych, – rekultywacje obszarów zanieczyszczonych, – wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Systemu Zarządzania Środowiskowego, – poszukiwanie i rozpoznawanie węglowodorów ze złóż niekonwencjonalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie do regulacji ochrony środowiska w Polsce i za granicą może znacząco zwiększyć koszty działalności PGNiG SA, – znaczne nakłady kapitałowe i koszty w celu dostosowania swojej działalności do coraz bardziej skomplikowanych i wymagających regulacji odnoszących się do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa oraz ochrony środowiska naturalnego

Tabela 1, cd.

1	2	3	4
LOTOS	Zintegrowany raport roczny Grupy Lotos za rok 2012	<ul style="list-style-type: none"> – stosowanie odpowiednich standardów, – dążenie do prowadzenia swojej działalności we wszystkich obszarach w sposób zrównoważony, przy poszanowaniu określonych prawem warunków środowiskowych i z zachowaniem zasad społecznej odpowiedzialności biznesu, – wdrożony i certyfikowany system zarządzania środowiskowego zgodny z wymogami normy PN-N-14001, – wpływ na ekosystemy, – ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko, – wiele innych aspektów* 	<ul style="list-style-type: none"> – regulacje UE dotyczące biopaliw, – ryzyko zanieczyszczenia środowiska
MOL	MOL Group Annual Report – 2012	<ul style="list-style-type: none"> – projekty mające na celu efektywniejsze wykorzystanie energii, – zbudowanie nowych boilerów, – skonstruowanie maszyn do utylizacji gazu, – projekt mający na celu odzyskiwanie ropy 	<ul style="list-style-type: none"> – odpowiedzialność finansowa i prawna za szkody w środowisku naturalnym, – spełnienie norm środowiskowych
SERINUS	Sprawozdanie kierownictwa z działalności Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 r.	<ul style="list-style-type: none"> – spółka koncentruje się na zapewnieniu bezpieczeństwa prowadzonej działalności, a także ochronie środowiska naturalnego, – spółka jest przekonana, że w krajach, w których prowadzona jest działalność, w pełni lub z nadwyżką wywiązuje się z wymogów wynikających z decyzji władz oraz norm branżowych 	<ul style="list-style-type: none"> – niektóre koncesje obarczone są restrykcjami, które mogą nie zostać wyeliminowane w wymaganym terminie, – działalność operacyjna podlega regulacji i interwencji rządów, mogących wpływać na możliwości poszukiwania, wydobywania oraz rezygnacji z eksploatacji złóż i koncesji
DUON	Sprawozdanie zarządu z działalności Grupy	<ul style="list-style-type: none"> – gaz ziemny transportowany jest w cysternach kriogenicznych, co pozwala na dotarcie do 	<ul style="list-style-type: none"> – niskie ryzyko z uwagi na to, iż spółka jest dostawcą gazu

1	2	3	4
	Kapitałowej Duon w 2012 roku	<p>miejsc o ograniczeniach środowiskowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> – planowana jest również realizacja projektów budowy układów kogeneracyjnych oraz kotłowni zasilanych gazem ziemnym 	
PETROLIN V	Sprawozdanie zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Emitenta za rok zakończony 31 grudnia 2012 roku	<ul style="list-style-type: none"> – budowanie i uruchamianie farm wiatrowych na posiadanych przez spółkę Grupy terenie 	<ul style="list-style-type: none"> – ryzyko wprowadzenia bardziej rygorystycznych wymogów, powodujących powstanie znacznych dodatkowych zobowiązań finansowych i pogorszenie perspektyw rozwojowych Grupy, – ryzyko wprowadzenia regulacji w zakresie – ograniczenia emisji gazów cieplarnianych
EXILLON	Exillon Energy PLC Annual Report 2011	<ul style="list-style-type: none"> – spółka jest świadoma, jak ważna jest ochrona środowiska, dlatego spełnia wszelkie regulacje środowiskowe oraz usprawnia zarządzanie ochroną środowiska, – kontrola zanieczyszczenia powietrza, – laboratoryjne analizy zanieczyszczenia wody, – recykling odpadów, – szkolenie pracowników dotyczące ochrony środowiska, – wiele innych 	<ul style="list-style-type: none"> – ryzyko związane z prawem i regulacjami środowiskowymi

* Zintegrowany raport roczny Grupy Lotos za 2012 rok, s. 126-152.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych wymienionych spółek.

W tab. 1 przedstawiono informacje środowiskowe zawarte w sprawozdaniach z działalności spółek z sektora WIG Paliwa i możliwe ryzyko związane z oddziaływaniem na środowisko naturalne. Z zestawienia zawartego w tab. 1 wynika, że najczęstszymi informacjami środowiskowymi publikowanymi przez spółki paliwowe są informacje dotyczące:

- inwestycji w środki trwałe związane ze środowiskiem naturalnym,
- polepszenia efektywności, jakości produkcji, co ma wpływ na środowisko,

- przystosowania się do obowiązujących norm i przepisów prawnych,
- szkolenia dla pracowników w celu podwyższenia świadomości ekologicznej.

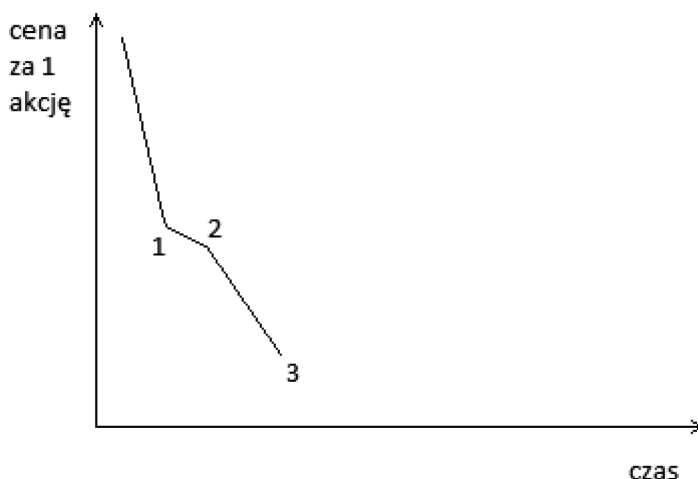
Powyższe informacje mają wpływ na ryzyko działalności funkcjonowania spółek paliwowych, które dla środowiska naturalnego w ich przypadku jest duże. Ryzyko to w większości dotyczy zaostrzania się norm krajowych i unijnych związanych ze środowiskiem naturalnym oraz możliwym zanieczyszczeniem środowiska wskutek zdarzeń losowych. Przedsiębiorstwa muszą uwzględnić uwarunkowania prawne w zakresie ochrony środowiska, które wyznaczają granice ingerowania oraz dbałości o środowisko. Aspekty etyczne, pogładowe, kulturowe i tradycje są tutaj również istotne [Szczypa 2012, s. 26]. Dostosowanie się do obowiązujących, coraz bardziej restrykcyjnych norm może się przełożyć na większe koszty i wynik finansowy, co wpływa na wyprzedaż akcji przez inwestorów giełdowych.

4. Informacje środowiskowe dla inwestorów giełdowych

Informacje środowiskowe są dla inwestorów pewnego rodzaju towarem, którego uzyskanie wymaga umiejętności czytania sprawozdań spółek giełdowych czy śledzenia komunikatów bieżących [Dębski 2012, s. 92-93]. Dodatkowo należy rozumieć posiadane informacje i efektywnie je analizować oraz interpretować w celu podjęcia właściwych decyzji inwestycyjnych [Nofsinger 2010, s. 19]. Jeżeli dana informacja jest istotna, to powinna znaleźć natychmiastowe odzwierciedlenie w cenach akcji spółki [Gurgul 2006, s. 15-16]. Jednak jak już wcześniej wspomniano, użyteczność informacji dotyczących ryzyka środowiskowego jest dla inwestorów giełdowych zbyt niska. „Rola rachunkowości finansowej ukierunkowanej na działalność proekologiczną nie kończy się na dostarczeniu informacji ekologicznej zawartej w sprawozdaniu finansowym, ale powinna obejmować stosowne sugestie w zakresie analizy finansowej i badania danych sprawozdawczych” [Szczypa 2012, s. 147]. Można jednak stwierdzić, że informacje środowiskowe publikowane w sprawozdaniach spółek paliwowych mają bezpośredni lub pośredni wpływ na wahania kursów akcji poprzez decyzje podejmowane na giełdzie przez inwestorów giełdowych.

Przykładowo spółka, na skutek nieprawidłowej gospodarki odpadami, zanieczyszcza środowisko, co zostanie zauważone przez okolicznych mieszkańców. Może to wywołać protesty, skargi, a także sprawy w sądzie przeciw spółce oraz doprowadzić do wypłaty ewentualnych odszkodowań przez spółkę dla poszkodowanych przez zanieczyszczenia. Ponadto do większych kosztów mogą dojść kary za zanieczyszczenie nałożone przez państwo i Unię Europejską. O powyższej sytuacji spółka powinna poinformować inwestorów giełdowych w komunikatach giełdowych, a następnie w sprawozdaniach kwartalnych, co będzie miało przełożenie na wahania kursu akcji (rys. 1).

Na skutek tych informacji kurs akcji spółki zacznie spadać (do punktu pierwszego na rys. 1), gdyż inwestorzy zaczną się obawiać o wyniki finansowe przedsiębiorstwa. Spadek może zostać na kilka dni zahamowany do czasu opublikowania

Rys. 1. Możliwy spadek kursu akcji wywołany negatywnymi informacjami środowiskowymi

Źródło: opracowanie własne.

raportu kwartalnego (punkt 2 na rys. 1). Po opublikowaniu sprawozdania kwartalnego (którego odbiór przez inwestorów giełdowych jest „zły” na skutek wypłaty odszkodowań i płacenia kar, ponieważ wynik finansowy również jest gorszy, niż być powinien), kurs akcji zaczyna spadać dalej (do punktu 3 na rys. 1). Dopiero w dłuższym terminie następuje stabilizacja i ewentualne odbicie.

5. BP jako przykład wpływu informacji środowiskowej na decyzje inwestorów giełdowych

Dobrym przykładem obrazującym, jak duży wpływ informacje środowiskowe mogą wywrzeć na inwestorów giełdowych (oraz jak bardzo dużym ryzykiem obarczona jest działalność spółek paliwowych, biorąc pod uwagę ryzyko środowiskowe) jest spółka BP. W kwietniu 2010 r. nastąpił wyciek ropy naftowej do Zatoki Meksykańskiej, co spowodowało ogromne, nieodwracalne straty w środowisku naturalnym. Za ten incydent koncern musiał zapłacić 4,5 mld dolarów rządowi Stanów Zjednoczonych. Ponadto w związku z postępowaniami sądowymi przeciwko spółce, BP utworzyło Fundusz dla Zatoki, na który wpłaciło już ponad 20 mld dolarów [Wiadomości TVN24...]. Koszty związane z wyciekiem mogą jeszcze wzrosnąć do 2014 roku. Spółka prognozuje, że przekroczą one 42 mld dolarów.

Do kar pieniężnych należy dodać negatywny odbiór społeczny spółki oraz akcjonariuszy, których zaufanie do spółki znacznie spadło. W efekcie kurs akcji BP PLC, który 19 kwietnia wynosił 639,70 GBP za jedną akcję, spadł w ciągu 2 miesięcy do poziomu 304,60 GBP, czyli o ponad 50% (rys. 2). Następnie miało miejsce

BP PLC (BP.L) - LSE Ticker: 798059/SIN: GB0007980591

489.60 ↓ 3.85(0.78%) 4:15PM GMT

Rys. 2. Kurs spółki BP PLC od marca 2009 do października 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Yahoo Finance...].

odbicie, kontynuowane wahaniami kursu akcji między 400 a 500 GBP, aż do 2013 roku. Kurs jednak, póki co, nie powrócił do poziomów sprzed wycieku. Przykład ten pokazuje, jak silne potrafi być oddziaływanie informacji środowiskowych spółki paliwowej na decyzje podejmowane przez inwestorów giełdowych.

W takich sytuacjach zasadna wydaje się być dobra komunikacja przedsiębiorstwa z inwestorami, wykraczająca poza obowiązkową sprawozdawczość. Choć nie ma takiego prawnego obowiązku, wskazane jest, aby spółka utrzymywała relacje z inwestorami, organizując m.in. spotkania z analitykami, zarządzającymi funduszami, mediami finansowymi czy prowadząc aktywną politykę informacyjną poprzez stronę internetową. Brak rozbudowanych relacji inwestorskich zmniejsza bowiem zainteresowanie inwestorów spółką, ograniczając płynność jej akcji, a tym samym pogarszając jej wycenę [*Relacje inwestorskie...*]. Dotyczy to również informacji środowiskowych w spółkach paliwowych, które poza sprawozdaniami z działalności jednostki powinny być publikowane:

- w raportach bieżących,
- na stronach internetowych spółki,
- na oficjalnych profilach społecznościowych przedsiębiorstwa,
- w informacjach prasowych.

Stosowanie fakultatywnego informowania inwestorów o informacjach środowiskowych przez spółki paliwowe pozwoli im ograniczyć ryzyko podejmowania decyzji na giełdzie. Dodatkowo będą oni mieli większe zaufanie do spółki, co przełoży się na jej odbiór przez opinię publiczną oraz na notowania kursów akcji.

6. Wnioski

Sprawna komunikacja przedsiębiorstwa z inwestorami powinna być priorytetem w funkcjonowaniu każdej jednostki gospodarczej. Informacje zawarte w sprawozdaniach wykorzystywane są przede wszystkim przez inwestorów giełdowych, którzy chcą powierzyć swoje pieniądze spółce. Takie inwestycje obarczone są jednak ryzykiem, dlatego przedsiębiorstwa powinny udostępniać inwestorom jak najwięcej informacji o wysokiej jakości. Dotyczy to przede wszystkim spółek paliwowych i informacji środowiskowych, które mają duży wpływ na decyzje inwestycyjne. Informacje te są istotne z punktu widzenia działalności tych spółek. Ryzyko wpływu działalności przedsiębiorstw paliwowych na środowisko naturalne jest duże, a użyteczność informacji publikowanych w sprawozdaniach na ten temat jest niewielka. Z ryzykiem tym związane są dodatkowe koszty, jakie spółki mogą ponieść z powodu nieprzestrzegania przepisów i norm krajowych, a także międzynarodowych. Przekłada się to bezpośrednio na wyniki finansowe oraz na spadek kursu akcji wynikający z wyprzedawania akcji przez inwestorów giełdowych. Zła polityka informacyjna w kwestii publikowania informacji środowiskowych również może się przyczynić do gorszego odbioru spółki przez inwestorów i w ostateczności do spadku kursu akcji. Zatem istotne jest, aby przedsiębiorstwa paliwowe publikowały wyczerpujące informacje środowiskowe o wysokiej jakości (dotyczące ryzyka, prowadzenia działalności, emisji zanieczyszczeń itp.) w sprawozdaniach (np. w sprawozdaniach z działalności jednostki), ale także w fakultatywnych raportach bieżących, informacjach prasowych, na stronach internetowych itp., które przyczynią się do podejmowania trafniejszych decyzji przez inwestorów na giełdzie.

Literatura

- Chłapek K., *Rozwój sprawozdawczości finansowej ukierunkowany na poprawę jej jakości w kontekście zarządzania ryzykiem*, [w:] *Perspektywy rozwoju rachunkowości, analizy i rewizji finansowej w teorii i praktyce*, t. I, red. B. Micherda, Wydawnictwo UE w Krakowie, Kraków 2010.
- Czaja-Cieszyńska H., *Rachunkowość jako system informacyjny przedsiębiorstwa*, [w:] *Wykorzystanie narzędzi rachunkowości w logistyce, doświadczenia przedsiębiorstw polskich, niemieckich, białoruskich*, red. B. Filipiak, Difin, Warszawa 2013.
- Czaja-Cieszyńska H., *Dostosowanie sprawozdawczości finansowej w mikro i małych przedsiębiorstwach w Polsce do Międzynarodowych Standardów Rachunkowości*, CeDeWu, Warszawa 2012.
- Dębski W., *Rynek finansowy i jego mechanizmy, podstawy teorii i praktyki*, PWN, Warszawa 2012.
- Gurgul H., *Analiza zdarzeń na rynkach akcji. Wpływ informacji na ceny papierów wartościowych*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2006.

- Nofsinger J.R., *Psychologia inwestowania*, Wydawnictwo Onepress, 2010.
- Nowak E., *Analiza sprawozdań finansowych*, PWE, Warszawa 2005.
- Relacje inwestorskie i zasady dobrych praktyk*, http://www.gpw.pl/RI_dobre_praktyki.
- Szczypa P., *Narzędzia rachunkowości wspomagające działalność proekologiczną przedsiębiorstw w Polsce*, CeDeWu, Warszawa 2012.
- Wiadomości TVN24, <http://www.tvn24.pl/wiadomosci-ze-swiatea,2/najwyzsza-kara-w-historii-4-5-mld-dol-za-wyciek-ropy-w-zatoce-meksykanskiej,288897.html>.
- Yahoo Finance, <http://uk.finance.yahoo.com/echarts?s=BP.L#symbol=BP.L;range=5y>.

SIGNIFICANCE OF ENVIRONMENTAL INFORMATION COMING FROM REPORTING OF FUEL CORPORATIONS FOR STOCK EXCHANGE INVESTORS

Summary: Environmental information presented in the reports of fuel corporations is not sufficient for stock exchange investors. The purpose of the article is to demonstrate that the environmental information is important for decisions made by stock exchange investors. Quality useful environmental information is needed for investors to make better decisions. It could be possible if fuel corporations start to publish more extensive information referred to influence on environment and risk associated with this problem. Thanks to the fact, investors would make well-aimed decisions on the stock exchange.

Keywords: reports, environmental information, stock exchange investors.